

Hans Fredrik Dahls teori om det såkalte «Pepperoverfallet» mot Quisling strider mot Quislings egen forklaring.

Lars Borgersrud mener det fins en mer sannsynlig sammenheng mellom overfallet og Quislings planer om statskupp.

TIRSDAG 2. februar 1932 ble statsråd Quisling tilsynelatende overfalt av ukjente menn i Forsvarsdepartementet. Episoden er en av de underligste og dramatiske i mellomkrigstida. Ikke minst har Quislings håndtering av den bidratt til det.

Hans Fredrik Dahl har i sin Quisling-biografi gitt en ny forklaring på gåten, og det er grunn til å vurdere den nærmere i lys av opplysninger som Dahl ikke kommer inn på.

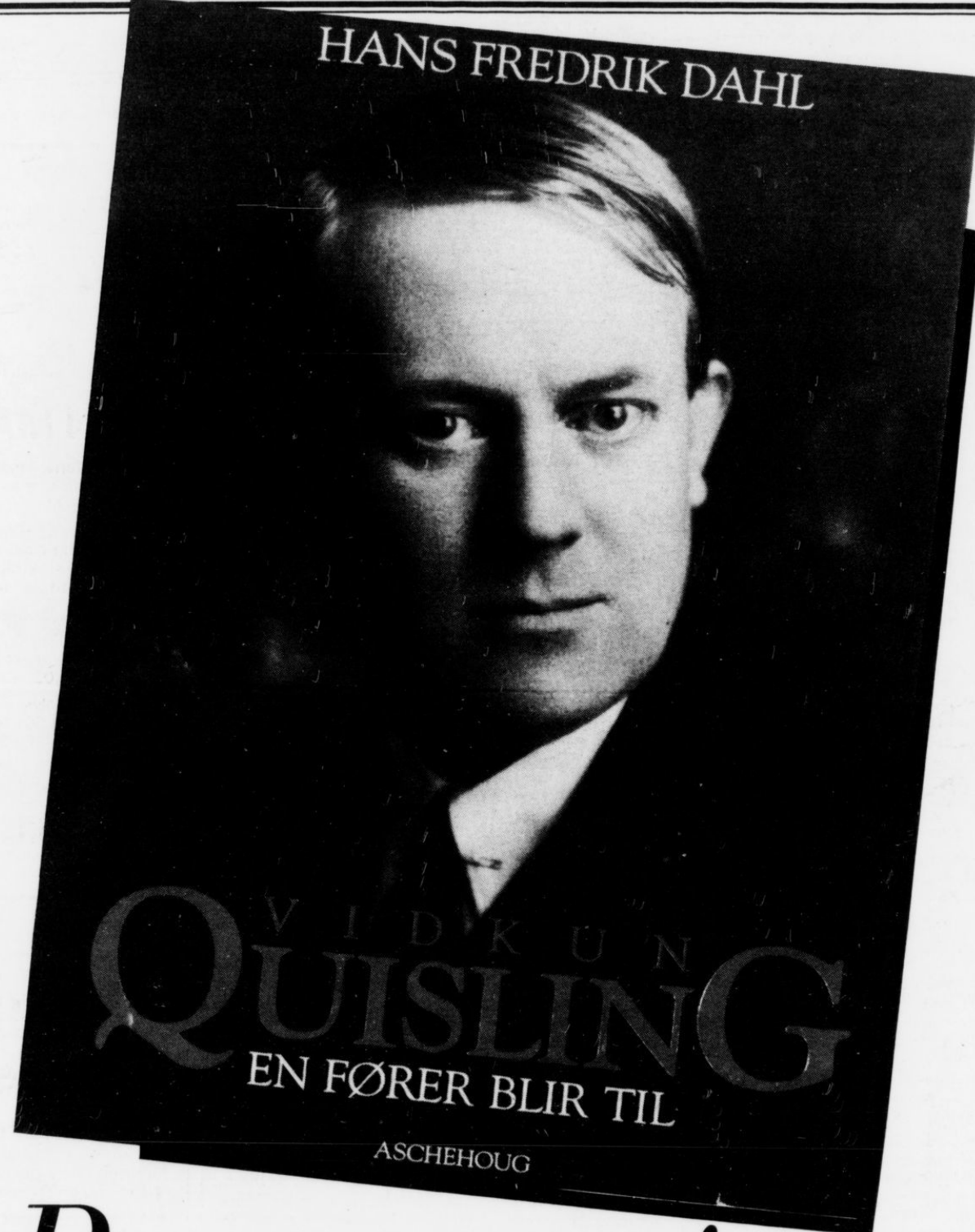
«Pepperoverfallet» var underlig. Et overfall i Forsvarsdepartementet burde være en virkelig bombe. Merkelig nok gikk Quisling hjem istedenfor å sette himmel og jord i bevegelse. Han varslet ikke vaktene, kontakten ikke politiet. Quislings venn, kaptein Munthe i Generalstaben fant pepper på overfallsstedet. Seinere mente Quisling at han var blitt overfalt av flere menn med batonger og kniver, og at pepper var brukt for å blinde han. Han hadde kjempet for sitt liv, men likevel hadde morderne etterlatt han uten et synlig risp. Materialet fra politiundersøkelsene er seinere blitt borte. Hva hadde egentlig skjedd?

Hvem sto bak?

Utallige teorier verserte i avisene. Var det kommunister som hadde vært på ferde? Eller tyske spioner? Eller hadde Quisling satt det i scene for å lage en provokasjon? Daværende Justisminister Asbjørn Lindboe var i sin dagbok («Fra de urolige tredveårene») innom de fleste teoriene, men festet seg særlig ved at den tyske nazispion Horst von Pflugk-Harttung var blitt utvist til Norge 20.januar etter å ha organisert våpensmugling til svenske fascister – blant annet høytstående militære. Sverre Hartmann, som også har behandlet episoden utførlig («Fører uten folk»), føyde til at den tyske kommunisten Wollweber kunne stå bak, nettopp for å avsløre forbindelser mellom Quisling og Pflugk-Harttung. Da Hartmann skrev sin bok var det vanlig å gi Wollweber skylden for alt mulig mellom himmel og jord.

Finske agenter

Hans Fredrik Dahl setter episoden i samband med et annet besøk til Quisling. Den 19.januar kom oberstløytnant Wilhelm Kleen fra den svenske generalstab til Oslo for å diskutere en plan om transitt til Sverige hvis Østersjøen skulle bli krigsskueplass. Dahl mener at finske agenter har vært ute for å få tak i disse planene. Dermed faller også Quislings manglende interesse for oppklaring av «pepperoverfallet» på plass i bildet. Quisling skulle ha trodd at overfallsmennene var finske, og i såfall var saken av perifer interesse for Norge. Dahls

Peppermajoren

noter sier ingenting om han har kildedekning for denne teorien. Heller ikke kilder til Quislings «tro» er lett å oppdage. Avsnittet gir istedet innstrykk av at den «finske løsning» er nødvendig for å forklare Quislings merkelige og uinteresserte oppførsel. Altså, i såfall en rein deduksjon fra Dahls side. Hadde det vært hjemlige aktører, eller hadde bakgrunnen ikke vært «perifer» (s.198), så ville en forklaring ha kommet i løpet av de 40-50 år som er gått.

Quislings forklaring

Quisling har imidlertid selv gitt en forklaring, om enn noe seinere. I et intervju med «Berliner Börsen Zeitung» 23.oktober 1940 uttalte den norske «føreren» følgende:

«De må forstå at Norge i året 1931 var på randen av en marxistisk revolusjon. I bestemte kretser i og utenfor landet ble det arbeidet ganske målbevisst for dette. Som forsvarsminister gikk jeg ganske energisk mot denne virksomhet, og pådro meg dermed naturligvis fiendtligheter fra bestemte kretser, fremfor alt fra herr Hambro og hans tilhengere. Det ble satt i gang et stort anlagt utmattelsesfelt mot meg, som tilslutt endte opp med at jeg ble utsatt for et attentat i Forsvarsdepartementet.»

Det kan knapt være tvil om at denne forklaringen var helt i tråd med Quislings utnyttelse av «Pepperoverfallet» i 1932. I frontaledebatten i

Stortinget slynget han ut påstander om arbeiderbevegelsens revolusjonsforberedelser, om våpensmugling og utenlandsk finansiering av den kommende revolusjon og mye mer. Hans utgangspunkt var «Pepperoverfallet». Det er derfor ikke rart at mange i ettertid har sett «Pepperoverfallet» som en norsk «Riksdagsbrann», en tysk parallell som forøvrig heller aldri helt er blitt oppklart. Forslag om forbud mot revolusjonære partier lå i den dokumenthaugen som den senere undersøkelseskommisjonen fikk seg forelagt, antakelig ved en feiltakelse. Der skulle det også bli en parallell. Riksdagsbrannen i Berlin i 1933 ble brukt til å forby først det tyske kommunistpartiet, og ca. et halvt år seinere også det

Hans Fredrik Dahls Quisling-biografi gir ikke noen troverdig forklaring på det såkalte Pepperoverfallet, mener artikkelforfatteren.

Klassekampen

18. november 1991

sosialdemokratiske.

Syslet Quisling med statskupplaner i 1932? Det er det idag knapt noen tvil om. Justisminister Lindboe har referert planene fra oktober om å drive igjennom en lov mot fagforeningene (boycottlov) som Stortinget ikke kunne godta. Regjeringen skulle så bli sittende mot Stortingets vilje, og gå over til «diktatur». «Planen skal videre være at kronen settes ned i 50 øre og at storfinansen setter svære arbeider i gang. Det skal altså foreligge en hel sammensvergelse!» Dahl referer også disse møtene mellom Quislings nærmeste, særlig hans offiserskolleger og diverse samfunnsstopper, inklusive representanter for storfinansen. Men for Dahl blir det hele liksom et spill med ord, en barnaktighet eller en umodenhet fra Quislings side. Tar Dahl Quisling på alvor? «...For meg var spørsmålet dette: Skal jeg bruke makt eller ikke?» Slik stilte «føreren» det selv (Samme intervju som over.) Så her har vi en håndfast versjon: Det er revolusjonsfrykter nr.1 som selv vurderer revolusjon....

Dahl er overdrevent beskjeden på vegne av Quisling og hans ambisjonsnivå. Skjedde «Pepperoverfallet»? Hvem sto i såfall bak?

Ulogisk

Dahls «finske» løsning er sålangt udokumentert, ulogisk og i strid med den forklaring Quisling selv ga i full offentlighet. Kan det istedet hatt noe med Quislings egne planer å gjøre? Her etterlater Dahls biografi oss i like stor uklarhet som tidligere.

Det fantes langt mere betente dokumenter i forsvarsdepartementet og generalstaben enn svenske transittplaner. Mens Quislings kapteiner i 1931 og 1932 brukte sine aftener til å pønse ut politiske sammensvergelses sammen med statsråden i Hafslundsgate, satt de på dagtid i generalstaben og fiklet med militære statskupplaner etter tjenestlig ordre fra den samme statsråden. Deler av disse planene ligger fortsatt i Forsvarsdepartementets arkiv. De inneholder utvetydige beviser på at Quislings krets ønsket å bruke militære mot en lovlig valgt DNA-regjering. Hadde disse dokumentene blitt stjålet ville det blitt en politisk skandale uten sidestykke for Quisling og regjeringen, det udiskutable beviset på hans komplot. Hvis overfallet virkelig fant sted, kan vi gå ut fra at dette må ha opptatt hans tanker mere enn svenske transittplaner. I enda større grad gjelder dette nok Quislings militære hovedmann, kaptein Munthe, som personlig hadde ført de militære planene i pennen. Var det tilfeldig at det nettopp var Munthe som skal ha løpt til departementet sporenstreks da han hørte om overfallet?

Dermed er det ikke bevist at dette er forklaringen. Men i mangel av bevis er det en mer logisk teori, som i tillegg bestyrkes av Quislings egen uttalelse i 1940.